

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та  
національної безпеки  
Кафедра економічної теорії, інтелектуальної  
власності та публічного управління

Кваліфікаційна робота  
на правах рукопису

**ТКАЧУК ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА**  
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 351.824:338.2  
(індекс)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

**ДЕРЖАВНА ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ  
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**  
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»  
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр  
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,  
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Т. О. ТКАЧУК  
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи  
**ДОВЖЕНКО Валентина Анатоліївна**  
(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук, доцент  
(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2023

**Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління**  
за результатами попереднього захисту: **ТКАЧУК Тетяна Олександрівна**  
допущена до захисту

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № \_\_\_\_ від «\_\_» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к. е. н., професор  
(науковий ступінь, вчене звання)

\_\_\_\_\_ (підпис)

Валентина ЯКОБЧУК  
(власне ім'я та прізвище)

«\_\_» грудня 2023 р.

### **Результати захисту кваліфікаційної роботи**

Здобувач вищої освіти **ТКАЧУК Тетяна Олександрівна** захистила  
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою \_\_\_\_\_  
за національною шкалою \_\_\_\_\_

Секретар ЕК

\_\_\_\_\_ - \_\_\_\_\_  
(науковий ступінь, вчене звання)

\_\_\_\_\_ (підпис)

Настасія ПУГАЧОВА  
(власне ім'я та прізвище)

## АНОТАЦІЯ

ТКАЧУК Т. О. Державна промислова політика в реалізації цілей економічної безпеки. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». – Поліський національний університет. Житомир, 2023 р.

Кваліфікаційна робота містить результати авторських наукових досліджень ролі і значення промислового розвитку для відновлення в умовах загроз національній економічній безпеці. В роботі приведений виклад теоретичних основ сучасного розуміння промислового розвитку в умовах зміни парадигми розвитку. В роботі проілюстровані складові економічної безпеки держави які реалізуються через державну політику промислового розвитку. Увагу акцентовано на завданні відбудови національного промислового господарства з врахуванням як технологічних змін так і необхідності задоволення національних економічних інтересів. В умовах воєнного часу та глобальних викликів промисловий розвиток є елементом сталості національної економіки.

*Ключові слова: виклики та загрози, національні інтереси, політика промислового розвитку, виробнича безпека, джерела фінансування, державна політика, національна економіка, індустріальні парки, інвестиції.*

## ANNOTATION

TKACHUK T. State industrial policy in the implementation of the goals of economic security. - Qualification work on manuscript rights. Qualification work for the Master's degree, specialty 281 "Public management and administration". – Polissia National University. Zhytomyr, 2023

The qualification work contains the results of the author's scientific research on the role and significance of industrial development for recovery in conditions of threats to national economic security. The paper provides an overview of the theoretical foundations of the modern understanding of industrial development in the conditions of a change in the development paradigm. The work illustrates the components of the economic security of the state, which are implemented through the state policy of industrial development. Attention is focused on the task of rebuilding the national industrial economy, taking into account both technological changes and the need to satisfy national economic interests. In the conditions of wartime and global challenges, industrial development is an element of the stability of the national economy.

*Key words: challenges and threats, national interests, industrial development policy, industrial safety, sources of financing, state policy, national economy, industrial parks, investments.*

## ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЛІ І ЗНАЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	8
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	14
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ	15
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	16
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ У СФЕРІ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	17
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	20
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	33

## ВСТУП

*Актуальність дослідження.* Станом на 2021 рік в національному господарстві сформувалися загрози здатності задовольнити національні економічні інтереси у виробничій сфері через деіндустріалізацію економіки. Руйнація частини промислових об'єктів внаслідок збройної агресії росії та окупації частини території призвела до втрат частини промислового потенціалу. Діяльність органів влади з підтримки промислового виробництва ключова. В умовах загроз економічній безпеці сталість фінансового забезпечення промислового виробництва є запорукою відбудови. Прийшов час задіяти резерви реалізації політики промислового розвитку з включенням у відбудову фінансових ресурсів міжнародних організацій та ресурсів суб'єктів підприємницької діяльності адже бюджетні можливості обмежені.

Науковий супровід механізмів реалізації промислової політики здійснюють Національний інститут стратегічних досліджень та установи НАНУ, зокрема Інститут економіки та прогнозування, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України [1,27,31,36-40]. Тому в роботі використані науково-аналітичні та прогнозні дослідження викликів та загроз економічній безпеці України цих установ. Координація та контроль результатів практичних кроків з виконання Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року здійснює Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України відповідно до Конституції та законів України. Оцінка економічної стійкості та стану промисловості в системі економічної безпеки містяться в академічних працях фахівців з публічного управління та адміністрування та нормативних документах [21-26]. Розробка науково обґрунтованих пропозиції сприяє внесення змін до стратегічних документів загальнодержавного характеру [29-30].

*Мета дослідження* полягає у вивченні теоретичних та практичних проблем промислового виробництва та обґрунтуванні фінансових інструментів розвитку промисловості України як основи відновлення національної економіки.

*Завдання дослідження:* 1) розкрити теоретичні основи ролі і значення промисловості в системі економічної безпеки; 2) відобразити еволюцію підходів держави до реалізації політики розвитку промисловості; 3) встановити роль машинобудування у забезпеченні виробничих потреб держави; 4) виокремити фінансові механізми реалізації завдань у сфері промислового розвитку в реалізації цілей економічної безпеки; 5) встановити важливість становлення інститутів промислового розвитку при відбудові національної економіки з врахуванням глобальних цілей розвитку.

*Об'єкт дослідження* – промислове виробництво в Україні. *Предмет дослідження* – політика держави промислового розвитку в реалізації цілей економічної безпеки.

*Елементи наукової новизни.* Систематизовано концептуальні підходи до поняття «промислова політика» в системі державного управління економікою; встановлено, що внесення змін до адміністрування проектів промислового розвитку коштом бюджету демотивує економічні суб'єктів; доведено, що зусилля держави із створення індустріальних парків не створюють точок росту місцевої економіки.

*Апробація результатів дослідження.* Результати дослідження висвітлені у матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції «Інструменти та практики публічного управління в контексті децентралізації» (червень, 2023); Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (жовтень, 2023); Студентських наукових читаннях, (грудень 2023).

*Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.* Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел ілюстративних додатків, викладена на 30 сторінках, у списку літератури 40 джерел.

## РОЗДІЛ 1.

### СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЛІ І ЗНАЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Як зазначають дослідники промислової політики, наукова школа вивчення якої склалася в Інституті економічного прогнозування НАНУ, «промислова політика», це комплексне поняття яке включає таке розуміння її природи:

- це дії держави, спрямовані на реструктуризацію промисловості, яка в умовах відбудови спрямовується на технологічне оновлення виробництва;
- це не просто державна допомога чи інноваційна політика, а комплекс дій, націлених на сприяння шляху розвитку;
- вона динамічна і враховує макро- та мікроекономічні фактори;
- враховує урядові чи узгоджені з урядом заходи економічної політики;
- вона гнучка і адаптивна до особливостей різних видів економічної діяльності в промисловості;
- її мета сприяти розвитку інноваційних індустрій, виробництв з високою доданою вартістю, конкурентоспроможних промислових структур;
- стратегічний характер державної політики розвитку промисловості [1, с.16].

Законодавча база розвитку промисловості в Україні напрацьована і системно вдосконалюється. Упродовж 30 років прийнято дві концепції державної промислової політики. Для реалізації стратегій прийнято ряд концепцій, програм, законів та інших нормативно-правових актів. Суб'єктами реалізації державної політики промислового розвитку в реалізації цілей економічної безпеки забезпечується Кабінетом Міністрів України та профільним міністерствами. Як зазначається в дослідженні науковців Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАНУ Концепція державної промислової політики України (1996), була розроблена з урахуванням реального стану



промисловості країни у 1994-1995 рр. і тенденцій, що виникли в результаті реформування відносин власності та структурної перебудови галузей промисловості [27].

Таблиця 1

### Стратегічне бачення промислової політики (1996-2023)

Концепції	Стратегічні напрями промислової політики
Концепція державної промислової політики України (1996-2003)	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Структурна та інвестиційна політика</li> <li>2. Конверсія і диверсифікація оборонної промисловості</li> <li>3. Удосконалення структури науково-технічного потенціалу</li> <li>4. Створення виробничо-технологічних комплексів</li> </ol>
Концепція державної промислової політики (2003)	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Реформування системи управління промисловістю через розмежування повноважень</li> <li>2. подолання диспропорцій у промисловому виробництві через структурну політику</li> <li>3. Інституційна політика та розвиток умов розвитку через інвестиційне спрямування інвестиційних процесів</li> <li>4. Використання наявного науково-технічного потенціалу та інноваційного потенціалу через відповідні політики</li> <li>5. Політика у сфері інвестицій з активізації їх залучення</li> <li>6. Політика у сфері внутрішнього ринку промислової продукції через розвиток інфраструктури та зовнішнього ринку через використання конкурентних переваг</li> <li>7. Управління державною власністю шляхом оптимізації її структури та впровадження принципів корпоративного управління</li> <li>8. розробка механізмів фінансування підприємств у промисловості</li> <li>9. Вдосконалення системи забезпечення висококваліфікованими інженерними кадрами</li> <li>10. політики оплати праці у сфері промисловості яка сприяє росту продуктивності</li> <li>11. політика у сфері екологічної безпеки у промисловості</li> <li>12. врахування галузевих особливостей при реалізації державної промислової політики</li> <li>13. зменшення регіональних диспропорцій промислового розвитку</li> <li>14. орієнтація на інтеграцію України в європейську і світову економічну спільноту</li> </ol>

Джерело: Складено автором за [21,22,27]

Концепція (1996) фокусувалася на необхідності зупинення спаду виробництва, проведені структурних змін і модернізації промисловості. Крім того,

Концепція мала за мету інтеграцію України у систему світових господарських зв'язків. Концепція (1996) повинна була стати основою для інших програм ЦОВВ в напрямках реформування і розвитку промислового комплексу, фундаментальних і прикладних досліджень у сфері промислового виробництва і водночас – стратегічним орієнтиром діяльності уряду в гарантуванні економічної та військової безпеки країни, зростанні соціального і культурного рівня життя [27, с. 266-272].

Таблиця 2

### Стратегічні підходи до реалізації промислової політики (2003-2023)

стратегія «використання природних ресурсів»	стратегія «копіювання» або переслідування	стратегія «лідерних технологій»	стратегія «прориву»
сутність полягає у використанні сировинних ресурсів для розвитку добувних галузей	сутність полягає в освоєнні випуску конкурентоспроможної продукції, яку вже виробляють у розвинених країнах світу	сутність полягає у використанні власних науково-технічних досягнень для створення нових видів продукції і технологій з метою виходу на нові ринки.	Сутність полягає у створенні принципово нових видів продукції, що випереджають сучасні зразки на одне-два покоління.
призначена для вугільної, металургійної, гірничорудної промисловостей та промисловості будматеріалів	мала застосовуватись у виробництві побутової техніки, продукції хімічної промисловості, автомобілебудуванні, виробництві двигунів.	передбачалось застосувати в оборонній, аерокосмічній, суднобудівній та хімічній промисловості, важкому енергетичному машинобудуванні, інформаційних технологіях та інших наукоємних виробництвах.	реалізація передбачалась у науково-технічних установах та підприємствах, на яких активно займаються інноваційною діяльністю.

Джерело: адаптовано за [27 с. 266-272]

Наступну Концепцію державної промислової політики було схвалено 2003 року. Метою державної промислової політики було визначено «створення

сучасного, інтегрованого у світове виробництво і здатного до саморозвитку промислового комплексу, який відповідав би аналогічним утворенням у розвинених державах світу» [22].

В Концепції (2003) на відміну від Концепції (1996) були визначені чотири стратегії розвитку різних галузей промисловості країни: стратегія використання природних ресурсів, стратегія копіювання, стратегія лідерних технологій, стратегія прориву.

Таким чином, досягнення нового технологічного рівня виробництва у провідних галузях промисловості є спільним завданням для кожної з цих стратегій, це завдання залишається актуальним до реалізації.

Потужний промисловий сектор є основою для забезпечення стабільних робочих місць та розвитку технологічного прогресу країни [24, с. 3-4]. Національні економічні інтереси кожної країни базуються на здатності її господарсько-промислового комплексу забезпечувати потреби пов'язані з виробництвом товарів інвестиційного і споживчого призначення. Як зазначається в аналітичній частині «Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року» упродовж десяти років (2010 – 2020) забезпечення основних національних економічних інтересів України у виробничій сфері складав 53%, що засвідчує його незадовільний рівень. Показники які характеризують стан промислового комплексу містить ДОДАТОК Б. Причини такого стану мають системний характер, що сформувалися через скорочення попиту на вітчизняну продукцію, зростанням виробничих витрат через імпорт сировини, матеріалів та комплектуючих, високу енерго- та матеріалоємності виробництва, низький рівень технологічності. Внаслідок війни Російської Федерації та окупації частини території України економіка тимчасово втратила доступ до значної частки виробничого потенціалу, стратегічних корисних копалин та людського капіталу [23].

Основою промислового розвитку є розвинене машинобудування. В «Стратегії розвитку експорту продукції машинобудування в Україні на період до 2025 року» йдеться про багатогалузеву систему яка складається з близько 60 структурних підсекторів. Наприклад, підсекторами машинобудування є важке, енергетичне, сільськогосподарське, точне, залізничне, а також тракторобудування, верстатобудування, автомобілебудування, суднобудування та авіакосмічна галузі. На території України виробляється більше 3,5 тисячі найменувань техніки й устаткування основних видів машинобудівного комплексу. Сектор машинобудування забезпечує 7,6% обсягу реалізованої промислової продукції у 2019 році та 2,0% валової доданої вартості у ВВП України у 2018 році [24].

У машинобудуванні зосереджено більше, ніж 22% основних активів промисловості, на яких працює понад 300 тисяч осіб (майже 18% загальної кількості штатних працівників, задіяних у промисловому секторі України). У порівнянні з іншими секторами, машинобудування зазнає значного дефіциту робочої сили.

Упродовж 2010-2019 років структура машинобудування України зазнала суттєвих змін: зменшилася питома вага сегментів з високою доданою вартістю (виробництво залізничного рухомого складу та автотранспортних засобів) на фоні зростання частки сегменту виробництва кабелів і приладів для автотранспортних засобів. Так, у 2019 році найбільша частка припадала на виробництво автомобілів, причепів і напівпричепів (16,1%), машин і устаткування загального призначення (8,7%), вагонів і локомотивів (16,1%), електродвигунів, генераторів і трансформаторів (6,8%). Крім того, відбулося зростання питомої ваги у сегментах повітряних і космічних літальних апаратів та їх частин – до 7,5%, інших машин і устаткування загального призначення – до 8,0%, машин і устаткування для сільського та лісового господарства – до 4,6%, проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв – до 4,7%.

Машинобудівний сектор налічує майже 4,5 тис. підприємств (25 – великих, більше 700 – середніх і близько 3,9 тис. малих) [24]. Підприємства машинобудівного сектору розташовані в усіх регіонах України, але лідерами в галузі за обсягами реалізації машинобудівної продукції є Запорізька, Харківська, Дніпропетровська області та місто Київ – цими чотирма регіонами забезпечується близько 45% загального обсягу реалізованої промислової продукції в галузі.

Розвиток науково-технічного прогресу, глобалізаційні процеси, вплив ринкових чинників, війна вносять корективи у розміщення підприємств машинобудування, призводять до трансформації секторальної структури, зміни спеціалізації окремих підприємств, впливають на особливості формування кооперативних зв'язків у складі промислових підрозділів тощо [24]. Актуальним завданням стають локалізація, як інструмент поживлення національного промислового виробництва. Ще один інструмент в сучасних безпекових умовах це релокація виробництва, тобто переміщення територією країни.

Упродовж двадцяти років, машинобудування в Україні розвивається дуже нерівномірно. Досить успішні періоди (наприклад, 2004-2008 роки) замінюються періодами значного падіння обсягів виробництва. В цілих сегментах сектору спостерігається падіння промислового виробництва. Найбільше зменшилось виробництво вузлів, деталей і приладів для автотранспортних засобів (на 41,5%), іншого електричного устаткування (на 29,0%), інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів (на 19,3%), електричного освітлювального устаткування (на 13,7%), машин і устаткування для сільського та лісового господарства (на 9,8%), побутових приладів (на 9,7%) [24].

Однак, навіть в умовах скорочення виробництва, машинобудування є потужним, інвестиційно привабливим сектором промисловості України, який сприяє розвитку сфери послуг та використовує товари і послуги, вироблені іншими секторами української економіки.

Формування державної промислової політики полягає у розробці концепції промислової політики, визначенні механізмів реструктуризації промисловості України, впровадженні системи оцінювання рівня розвитку промисловості та у визначенні пріоритетних галузей розвитку промисловості якими є види виробництва машинобудування з вищою доданою вартістю.

## **ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1**

Постійна увага наукової спільноти на питання промислового розвитку в Україні сприяла розробці стратегічних документів, які втілилися в Концепції розвитку промисловості 1996 та 2003 років та цілому ряді стратегій, планів, програм. Разом з тим станом на початок 2022 року стан промисловості характеризується накопиченням системних проблем, ключовими з яких є падіння обсягів виробництва промислових товарів як споживчого так і інвестиційного призначення особливо у машинобудуванні, ресурсоємністю виробництва, критичним рівнем зносу основних засобів, низькою часткою високотехнологічної продукції, відходоємкість перевищує критичну межу. Інтерес до промислової політики додатково актуалізується технологічними змінами, потребами відбудови, євроінтеграцією. З іншого боку, промислові стратегії європейських країн є прикладом узгодженості дій уряду із стимулювання економічної диверсифікації та структурних змін.

## РОЗДІЛ 2.

# ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ

Фінансові ресурси визначають зміст національної промислової політики. Можливості промислових компаній акумулювати власні та залучати кошти інвесторів і кредиторів для модернізації виробництва, а також здатність уряду спрямовувати кошти на розбудову промисловості визначають відповідну політику. Тому центральною проблемою промислового розвитку виступає його фінансове забезпечення, від обсягу та якості якого залежать можливості технологічної модернізації промисловості, розбудови економіки країни на етапі її відновлення. У цьому зв'язку постає наукова проблема виявлення резервів джерел фінансування нагромадження промислового капіталу на підставі вивчення досвіду та узагальнення вітчизняних практик.

Так як сучасна промислова політика є комплексом заходів тому її реалізація потребує відповідного підходу до джерел фінансування. У національній практиці традиційно, джерело фінансування промислової політики вбачають у коштах державного бюджету. Державне фінансування виділяють за цільовою ознакою для надання фінансової підтримки розвитку промисловості (в тому числі у вигляді державних цільових програм).

Нормативними документами в Україні навіть визначено поняття стратегічних галузей та виокремлений ЦОВВ Мінстратегпром, який забезпечує формування та реалізує державну промислову політику, політику у сфері державного оборонного замовлення, військово-промислову політику держави, політику у сфері оборонно-промислового комплексу, у літакобудуванні та у сфері космічної діяльності [2]. Наразі діяльність спрямована на досягнення цілі забезпечення інтеграції інновацій у стратегії оборонного комплексу та безпеки країни [10]. Прикладом реалізації поставленої мети є оборонні державні цільові

програми, які посилюють обороноздатності держави. Перелік державних цільових програм за посиланням [6].

Урядові (бюджетні) інструменти реалізації промислової політики станом на 2023 рік представлені на сайті Міністерства економіки. Умовно державну підтримку розвитку промисловості можна поділити за напрямками [3]:

1) визначення мінімального ступеня локалізації виробництва товарів під час публічних закупівель;

2) встановлення фактичної ціни реалізації руд заліза, природного газу, нафти, конденсату та середньої вартості дизельного палива та бензинів автомобільних, коригуючого коефіцієнту тарифів на транспортування однієї тони нафти магістральними нафтопроводами, митну вартість імпортного природного газу під час ввезення на територію України;

3) формування переліку техніки та обладнання українського виробництва для агропромислового комплексу, вартість яких компенсується (частково) за рахунок коштів бюджету;

4) гранти для переробних підприємств, наприклад у жовтні 2023 року 39-ти підприємствам переробної промисловості виділено грантів на суму 194 млн. грн. [4].

До інструментів підтримки державою промислового розвитку в національній економіці слід віднести програму «Доступні кредити 5-7-9 %» в частині «сприяння розвитку суб'єктів підприємництва, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, високотехнологічного виробництва, енергоефективності, впровадження інновацій, а також сприяння створенню нових робочих місць та підприємств, поверненню трудових мігрантів до України» [5]. За даними Міністерства економіки з моменту старту програми у 2020-му і до середини 2023 р уповноваженими банками видано кредитів на загальну суму 207,01 млрд. грн. для 64 124 суб'єктів підприємницької діяльності. Частка підприємств промисловості в загальному обсязі фінансування складає 14%. За



умовами програми підтримку отримують мікро, малі та середні бізнеси. В межах Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» за час дії воєнного стану видано 29 302 пільгових кредитів на суму 117,4 млрд грн. [8]. Відшкодування процентної ставки за пільговим кредитуванням здійснюється з державного бюджету. Загалом, з коштів державного та місцевих бюджетів у 2021 році освоєно 17,6% капітальних інвестицій [9].

Вивчення досвіду фінансування розвитку виробництва в індустріально розвинених країнах дозволяє зробити такі узагальнення:

- власні кошти є головним джерелом фінансування промислових компаній (частка коштів, що направляється на інвестиції, значно коливається від країни до країни);
- прибутку компаній належить домінуюча роль у формуванні виробничих інвестицій за рахунок власних коштів;
- банківські кредити залишаються важливим джерелом зовнішнього фінансування, проте вони поступово витісняються корпоративними облігаціями;
- нові випуски акцій мають невелику питому вагу серед джерел фінансування капітальних інвестицій і їхня роль зменшується;
- прямі іноземні інвестиції слугують необхідною складовою модернізації промислового виробництва [1, с. 257].

За даними державної служби статистики у 2021 році 75 % промислових підприємств мали чистий прибуток, і відповідно власні ресурси розвитку. Найприбутковіші види промислової діяльності: «виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; виробництво машин і устаткування; виробництво фармацевтичних продуктів і препаратів; виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність; виробництво хімічних речовин і продукції; виробництво гумових і пластмасових виробів; текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; металургійне

виробництво, виробництво готових металевих виробів» [7]. За рахунок власних коштів 2021 року освоєно 68,6% капіталовкладень [9].

Наявні конкурентні переваги сприяють значному інвестиційному потенціалу агропереробки, низки виробництв автомобільної промисловості, важкого машинобудування, виробництва електроніки, фармацевтика, меблева та гірничо-видобувна промисловість. Частка коштів іноземних інвесторів у 2021 році становила 0,1% усіх капіталовкладень. За даними департаменту інвестицій Міністерства економіки на 31.12.2021 року обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку України становили 65746,8 млн. дол. США. Найвагоміші обсяги ПІІ були спрямовані до підприємств промисловості, 43,7 % у вже розвинені сфери економічної діяльності. Загальні обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України в 2022 році склали 409660,0 млн грн, 30,8 % яких були освоєні в промисловості [9].

Як зазначено в роботі [35] розширення фінансових можливостей відбудови української промисловості на новій технологічній основі потребує спільних зусиль бізнесу і держави. В довгостроковому періоді, Україна зможе розраховувати на інвестиції для відбудови від ЄС. Масштаби інвестування з Трастового фонду ЄС залежатимуть від прогресу України в реформуванні законодавства та виконанні політичних умов, необхідних для входження до складу ЄС. В самому ЄС, що відображено в стратегія розвитку європейської промисловості, передбачено, що розвиток галузі має бути інноваційним, сталим, «розумним», «зеленим», «кліматично нейтральним», «циркулярним», «цифровим», максимально локалізованим у межах ЄС , і забезпечити «проривну індустріалізацію» ЄС [31, с.119].

Отже, головним джерелом фінансування капітальних інвестицій в промисловості є власні кошти. Використання бюджетних коштів в умовах воєнного часу вкрай обмежені. Через високі ринкові процентні ставки банківського кредитування, безпекові ризики та втрати, тощо кредитні кошти,

прямі іноземні інвестиції (ПІІ), вільні фінансові ресурси фондових ринків залишаються перспективними до залучення [33].

## **ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2**

Традиційно, промислова політика реалізовувалася за принципом «зверху вниз» тобто зусилля держави, в тому числі, фінансові ресурси спрямовувалися на заздалегідь вибрані сектори з використанням стандартного списку субсидій і стимулів. Такого роду промислова політика була ефективною. Сучасна ж концепція та практика промислової політики менше спрямовані на стимули зверху вниз, і більшою мірою побудована на встановлення стійкої співпраці між державним і приватним секторами навколо питань продуктивності та цілей розвитку. Урядова політика промислового розвитку зосереджена на створенні відповідного інституційного середовища, в якому співпраця (партнерство) можуть принести найкращі результати, що втілюються в забезпеченні безпекових інтересів держави.

### РОЗДІЛ 3.

## РОЛЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ

Залучення інвестицій для розвитку промисловості є актуальним завданням політики держави як на загальнодержавному так і на місцевому рівні. Одним із інструментів політики на місцевому рівні залучення інвестицій є індустріальні парки. В умовах повоєнного відновлення їх роль і значення суттєво розширяться, адже потенційно індустріальні парки можуть стати промисловими майданчиками для релокації бізнесу із інших регіонів з метою диверсифікації ланцюгів поставок. Індустріальні парки вирішують питання скорочення часу від релокації до початку роботи бізнесу адже мають інфраструктуру готову до використання у виробничому процесі.

Історично, індустріальні парки з'явилися у Західній Європі та США наприкінці XIX – початку XX ст. і стали важливим фактором в прискоренні економічного розвитку країн Західної Європи за тим США. Показовий приклад Туреччина. За інформацією delo.ua, останні 20 років в країні відкрито понад 350 індустріальних парків, у яких працюють 7 тисяч компаній і працевлаштовано 2,5 млн співробітників. Турецький досвід розповсюджено на 12-ть країн: Єгипет, Болгарія, Угорщина, Азербайджан, Узбекистан, Румунія, Саудівська Аравія, Іран, тощо. У Туреччині упродовж 1995-2017 рр. понад 80 % прямих іноземних інвестицій залучено індустріальними парками і розміщені в них [18].

Про необхідність використання індустріальних парків як механізму залучення інвестиції в практиці господарювання національної економіки активно ведуться дискусії останнє десятиліття [11]. Сформовано нормативно-правову базу та нагромаджений практичний досвід. Мережа індустріальних парків налічує 65 [19]. Закон України «Про індустріальні парки» (2013) передбачає спрощений порядок надання в оренду чи власність земельних ділянок у межах індустріальних

парків. Інструментами фінансової підтримки передбаченими Законом є надання державного (бюджетного) стимулювання розвитку зареєстрованих індустриальних парків. Таке державне стимулювання може здійснюватися шляхом супроводу інвесторів центральними і місцевими органами виконавчої влади.

Верховною Радою України напрацьовані зміни правової бази створення сприятливих умов для діяльності індустриальних парків. Зокрема ЗУ № 2330 «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (2022) та ЗУ № 2331 «Про внесення змін до статті 287 Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустриальних парків в Україні» (2022) [12-14].

Відповідно до змін Податкового кодексу [13] запроваджується інструменти стимулювального характеру, зокрема імпорт нового устаткування (обладнання) для індустриальних парків підлягає звільненню від ПДВ за умови використання його для переробної промисловості або науково-дослідної діяльності. На десять років індустриальні парки звільняються від податку на прибуток протягом десяти років. Органи місцевого самоврядування можуть встановлювати пільгові ставки плати за землю і податку на нерухомість.

Зміни в Митному Кодексі передбачають звільнення від сплати мита за нове обладнання, «що ввозяться учасниками індустриальних парків виключно для власного використання для здійснення ними діяльності у сферах переробної промисловості або науково-дослідної діяльності на території (в межах) індустриального парку (без права надання в оренду, лізинг чи передачу в користування третім особам на будь-яких інших умовах)» [14].

Дії держави із стимулювання діяльності індустриальних парків полягають і в застосуванні інструментів фінансування з державного бюджету (2023 року не передбачено). КМУ продовжує взаємодіяти з ЦОВВ та місцевою владою, Державною установою «Офіс із залучення та підтримки інвестицій», громадськими організаціями, а також міжнародними і іноземними партнерами. Кошти місцевого бюджету можуть спрямовуватися органами місцевого

самоврядування на нове будівництво, виготовлення проектної документації, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування зареєстрованих індустріальних парків, що розміщуються на їх території [15]. Керуючі компанії індустріальних парків або ОМС можуть створювати малі системи розподілу електричної енергії індустріальних парків, що значно спрощує та прискорює приєднання до системи електропостачання суб'єктів індустріальних парків [16].

Урядом розроблено і схвалено Стратегію розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки, яка «покликана допомогти більш ефективно використовувати потенціал індустріальних парків у рамках процесу децентралізації управління» [17].

За даними Міністерства економіки України із 65 зареєстрованих ІІ лише у 8 наявний вищий рівень забезпечення інженерно-транспортною інфраструктурою, інші, особливо на Заході України, мають низьку готовність і перебувають лише на етапах початку робіт зі створення інфраструктури й облаштування території [20]. Господарська діяльність фактично здійснюється лише одним з восьми учасником. Це індустріальний парк «Вінницький кластер холодильного машинобудування», яким випущено продукції вартістю 271,169 млн. грн. та експортовано продукції вартістю 234,367 млн. грн. Можна констатувати, що загальний стан підготовки індустріальних парків за критерієм розвитку інфраструктури та облаштування території у переважній кількості включених до Реєстру ІІ не належна. Відповідні заходи потребують залучення значних обсягів ресурсів упродовж тривалого часу і джерела реалізації цих заходів не визначені. В академічній спільноті обґрунтовується необхідність у повоєнних умовах індустріальні парки що включені до Реєстру забезпечити транспортною та інженерною інфраструктурою. Для просування конкурентних переваг регіонам доцільно формувати промислові та інноваційні кластери. Державі зосередитися на підтримці кластерів у галузях які і забезпечують потреби повоєнного часу та в інноваційних галузях. З метою

інтеграції в європейський економічний простір впровадити загальновизнані практики податкових та нефінансових стимулів.

Індустріальні парки є точками розвитку економіки. Формально, доступ до інфраструктури, трудових ресурсів, логістики, пільги податкові та митні, що діють на цих об'єктах, створюють можливості для ведення бізнесу, що має особливо велике значення для релокації бізнесу у воєнний час та створення майданчиків розвитку місцевої економіки. Згідно чинного законодавства, підприємства, які розміщуються в межах індустріальних парків користуються фінансовими стимулами повної або часткової компенсації відсоткової ставки за кредитами для відшкодування витрат на підключення та приєднання до інженерних мереж а також для облаштування виробничих приміщень та подальшої діяльності компаній. Фактично в національній економіці відсутня фізична можливість для розміщення учасників та інших суб'єктів на майданчиках індустріального парку, тому забезпечити отримання швидкого й масштабного результату від їх функціонування не можливо [34].

Як зазначають автори [36-40] в ЄС розбудова промисловості забезпечується через проголошення і реалізацію стратегічних пріоритетів, що формуються у відповідь на виклики глобальної конкуренції. В межах кожного пріоритету формуються численні галузеві ініціативи. Практична реалізація ініціатив передбачає покращення якісних характеристик промисловості, під що виділяються відповідні фінансові ресурси. Вони надаються підприємствам і галузям як фінансова допомога за умови її використання на створення нових технологій і продуктів, що втілюються у подальшу технологічну модернізацію виробництва, похідним результатом чого є зміна його структури [31, с.118].

Такий підхід до забезпечення структурних змін є не галузевим а проблемним, оскільки напрям змін формується виходячи з тієї проблеми, що постала перед суспільством в даний час чи постане у майбутньому. Відповідно до проблеми розгортаються наукові дослідження, створюються нові технології,

впроваджуються нові моделі організації бізнесу, продукти, здійснюється підготовка кадрів за новими професіями і спеціальностями, впроваджуються нові регуляторні норми і стандарти (які часто обмежують доступ іноземної продукції на ринок ЄС через технічну невідповідність), надається безпосередня фінансова допомога виробникам і т. п. (ДОДАТОК А).

Країни ЄС (як і США) вважають життєво важливим захист своїх високотехнологічних галузей. Тому значну увагу приділено захисту прав інтелектуальної власності, НДДКР. Такі заходи належать до інструментів горизонтальної підтримки. Така підтримка завжди має виразний селективний характер і спрямовується у конкретні пріоритетні сфери досліджень.

Підтримування розвитку своєї промисловості країни Євросоюзу вбачають у інтенсивному нарощуванні промислового експорту до «третіх країн» [31]. Для цього ЄС просуває і закріплює вигідні для себе правила міжнародної торгівлі, отримує безперешкодний доступ на ринки «третіх країн» і одночасно обмежує їх вхід на власний внутрішній ринок через встановлення квот і нетарифних бар'єрів, що обґрунтовується необхідністю слідування стратегічним пріоритетам зеленого розвитку та .

Прикладом ролі української держави у розвитку національного виробництва є впровадження практики локалізації виробництва. Ступінь локалізації визначається частки місцевої складової у вартості сировини, матеріалів, вузлів, агрегатів, деталей, складових частин і комплектуючих виробів, робіт, послуг та інших складових вітчизняного виробництва у собівартості товару, що є предметом закупівлі [35]. Відповідно до змін в законодавстві замовники можуть здійснювати закупівлю низки товарів, що належать до продукції переробної промисловості, або робіт чи послуг, які передбачають передачу таких товарів, виключно якщо ступінь локалізації виробництва дорівнює чи перевищує: у 2022 році – 10%, з поступовим доведенням цього показника до 40% у 2028-2032 рр [35]. Впровадження цих норм дозволить додатково підтримати виробників технологічної продукції сектору



експортоорієнтованої обробної промисловості. Суттєву роль у післявоєнному відновленні промисловості відіграватимуть ринкові механізми саморегулювання.

### **ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3**

Промислова політика не може бути відокремленою від конкурентної, регіональної та політики зростання. Координація цілей та інструментів цих політик дозволяє підвищити ефективність їх реалізації. Промислова політика набуває форми «локальної» політики, адже реалізується в громадах і чинить вплив на розвиток територій. Важливого значення набуває сучасне технологічне спрямування промислового розвитку, який є більш дружнім для навколишнього середовища, враховує наявність людських ресурсів, інфраструктурних можливостей. Існуючий досвід доводить ефективність різних підходів до реалізації промислової політики, зокрема кластерного підходу, діяльності індустріальних парків. Ці інститути є продовженням традицій участі держави, але в сучасних реаліях втілюються у сприянні формування ланцюгів співпраці з підключення до мереж, скорочення витрат на пошук партнерів з постачання, монтажу, підготовки робітничих кадрів, тощо.

## ВИСНОВКИ

Державна промислова політика покликана реалізувати цілі економічної безпеки із зменшення залежності від імпорту сировини, матеріалів та комплектуючих, високу енерго- та матеріалоємність виробництва, низький рівень технологічності. Стратегічне бачення розвитку промисловості втілюється у двох стратегічних документах Концепціях 1996 та 2003 рр. та розширилося до Стратегії економічної безпеки (2021-2025) в якій розвиток промисловості визнано пріоритетним.

Традиційно в структурі промисловості України домінує добувна промисловість. Системним явищем є недостатньо ефективне використання сировинного потенціалу добувної галузі. Перспективи видобутку та перероблення ряду корисних копалин (літію, титанових руд, графіту, тощо) уможливорює інтегрування до світових ланцюгів високотехнологічних виробництв ОПК, аерокосмічної, автомобільної, медичної промисловості, де основними споживачами є США та ЄС. Для потреб відновлення важливо нарощувати виробництва будівельних матеріалів з використанням значних внутрішніх запасів кварцового піску (для виробництва листового скла), будівельного каменю, вогнетривких глин.

Відновлення власного виробництва енергетичного, точного, залізничного машинобудування, виробництва автотранспортних засобів, судно та авіакосмічної галузі є стратегічними, адже продукція критично важлива для задоволення відповідного попиту на ринку. Лідерами в галузі за обсягами реалізації машинобудівної продукції є Запорізька, Харківська, Дніпропетровська області та місто Київ.

Відновлення потенціалу високотехнологічних видів економічної діяльності у промисловості та поступове його нарощування потребує фінансових та інституційних умов. Відповідно засадничі принципи формування фінансових

ресурсів промислової політики у повоєнному розвитку економіки і запорукою реалізації напрацьованих нормативних документів. У національній практиці традиційно, джерело фінансування промислової політики вбачають у коштах державного бюджету у формі державних цільових програм. Разом з тим частка підприємств промисловості в загальному обсязі фінансування за кредитною програмою «Доступні кредити 5-7-9 %» складає менше 15%.

Фінансовими ресурсами промислового розвитку є власні кошти (75% промислових підприємств прибуткові), залучення інвестицій (коштів іноземних інвесторів у 2021 році становила 0,1% усіх капіталовкладень), нові випуски акцій (за умов корпоратизації). Запуск фінансових механізмів потребує інституційних змін в корпоративному управлінні, залученні приватного капіталу, партнерства держави та бізнесу, іноземних інвестицій.

Інституційними інструментами залучення внутрішніх та іноземних інвестицій у модернізацію і розвиток високо- та середньо високотехнологічних підприємств, розширене відтворення основних засобів в наукових колах вбачають: 1) проведення прозорої приватизації; 2) спрощення доступу національним виробникам до природних ресурсів (сировинних матеріалів) і поглиблення їх переробка із залученням сучасних технологій; 3) підвищення прозорості діяльності державних підприємств або тих, де частка держави становить понад 25 відсотків; 4) запуск роботи індустріальних парків, як для релокації невеликого бізнесу так і для залучення інвестицій у місцеву економіку 5) локалізація виробництва товарів під час публічних закупівель; 6) впровадження фінансових стимулів, наприклад підприємства, які розміщуються в межах індустріальних парків можуть компенсувати відсоткову ставку за кредитами для відшкодування витрат на підключення та приєднання до інженерних мереж а також для облаштування виробничих приміщень; 7) доцільно вивчити питання формування промислових та інноваційних кластерів та їх державній підтримці у галузях які і забезпечують потреби повоєнного часу та в інноваційних галузях.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Промислова політика посткризової економіки: кол. монографія / Дейнеко Л.В., Якубовський М.М., Шелудько Е.І. та ін. К : ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». 2014. 316 с.
2. Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України. Постанова КМУ від 07.09.2020, № 819 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2020-%D0%BF#n9>
3. Промислова політика. Міністерство економіки України. <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=d6d301c2-a0cf-41f3-b4c2-bcb60d36e0f2&tag=DerzhavnaPolitikaVSektorakhEkonomiki>
4. Наказ Мінекономіки від 06.10.2023 № 15017 «Про надання грантів на створення або розвиток переробних підприємств» <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=049602f9-a027-4faf-90e6-25c8f29a2ba3>
5. Доступні кредити. Державна програма. <https://5-7-9.gov.ua/>
6. Державна цільова оборонна програма будівництва кораблів класу «корвет» 2011-2028 рр. за проектом 58250. Постанова КМУ № 1150. 09.11.2011. <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=853848e8-a624-4177-9c43-555aaeae9f37>
7. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами промислової діяльності 2021 рік. [https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/chpr/chpr\\_pr/chpr\\_pr\\_u/arh\\_chpr\\_pr2021\\_u.htm](https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/chpr/chpr_pr/chpr_pr_u/arh_chpr_pr2021_u.htm)
8. Міністерство економіки. 2023. Червень. <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-za-chas-dii-voiennoho-stanu-v-mezhakh-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9-vydano-29-302-pilhovyykh-kredytiv-na-1174-mlrd-hrn>

9. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. Міністерство економіки. 2023. Жовтень.  
<https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885>

10. Планування та звітність. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості. <https://mspu.gov.ua/pro-ministerstvo/planuvannya-ta-zvitnist>

11. Індустріальні парки в Україні : удосконалення політики стимулювання у контексті світового досвіду / А.П. Павлюк, О.О. Єгорова, К.Л. Маркевич [та ін.]. Київ. : НІСД, 2014. 64 с.

12. Про індустріальні парки : Закон України 2013 року. Редакція від 17.09.2023, підстава - 3311-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>.

13. Про внесення змін до Податкового кодексу України. Закон України 2022 року, № 2330 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text>

14. Про внесення зміни до статті 287 Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні. Закон України 2022 року, № 2331 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-20#Text>

15. Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану. Постанова КМУ від 09.06.2021 № 590. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text>

16. Інструменти підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні. Київ. НІСД., 2023, вересень. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-v-period-voennoho-stanu-v-ukrayini-veresen>

17. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки. Розпорядження КМУ від 24.02.2023 № 176-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#Text>

18. Ковальчук Д. Індустріальні парки: чому у нас не так, як в світі? <https://delo.ua/business/industrialni-parki-comu-u-nas-ne-tak-yak-v-sviti-422713/>

19. Довідка про індустріальні парки в Україні. Міністерство економіки України. Вересень 2023. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=45629531-ea5f-4a91-9050-fe47b001dc22&title=DovidkaProIndustrialniParkiVUkraini>

20. Облаштування та функціонування ІП. Фінансування та залучення інвестицій. Індустріальні парки України - 2022. Дані Міністерства економіки України. Березень 2023. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik>

21. Про Концепцію державної промислової політики України. Постанова КМУ від 29 лютого 1996 р. № 272. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272-96-%D0%BF#Text>

22. Про Концепцію державної промислової політики. Указ Президента України. від 12 лютого 2003 року N 102/2003 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102/2003#Text>

23. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. [https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjYoo\\_eieuBAxUUExAIHVYBIC0AQFnoECSAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D05cfaaad-c0fd-4907-bdae-82102af9ad5c&usg=AOvVaw1FDUVJUSgpp2waC4JQSHr2&opi=89978449](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjYoo_eieuBAxUUExAIHVYBIC0AQFnoECSAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D05cfaaad-c0fd-4907-bdae-82102af9ad5c&usg=AOvVaw1FDUVJUSgpp2waC4JQSHr2&opi=89978449)

24. Стратегія розвитку експорту продукції машинобудування в Україні на період до 2025 року [https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjZgq\\_H3\\_WCAxUsPewKHZ68AG8QFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3Dd29da990-d5a8-477f-8cdc-977969b6016a&usg=AOvVaw1IFTw\\_Xn9JFDA\\_KHJtkdop&opi=89978449](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjZgq_H3_WCAxUsPewKHZ68AG8QFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3Dd29da990-d5a8-477f-8cdc-977969b6016a&usg=AOvVaw1IFTw_Xn9JFDA_KHJtkdop&opi=89978449)

25. Концепція Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року. Схвалено розпорядженням Кабінету

Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603-р.  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80#Text>

26. Концепція розвитку вугільної промисловості. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 липня 2005 р. № 236-р.  
<https://www.kmu.gov.ua/npas/18609693>

27. Хаустова В.Є., Олійник А.Д. Реструктуризація промисловості: теоретичні та практичні аспекти. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 5. с. 266-272

28 Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 127 : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1143-2021-%D0%BF#Text>

29. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року.  
[https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjYoo\\_eieuBAxUUExAIHVIC0AQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D05cafaad-c0fd-4907-bdae-82102af9ad5c&usg=AOvVaw1FDUVJUSgpp2waC4JQSHr2&opi=89978449](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjYoo_eieuBAxUUExAIHVIC0AQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D05cafaad-c0fd-4907-bdae-82102af9ad5c&usg=AOvVaw1FDUVJUSgpp2waC4JQSHr2&opi=89978449)

30. Звіт про діяльність Бюро економічної безпеки України за 2022 рік.  
<https://esbu.gov.ua/storage/app/sites/32/zvit-pro-diialnist-biuro-ekonomichnoi-bezpeuy-ukrainy-za-2022-rik.pdf>

31. Кіндзерський Ю. Промислова політика для економічного розвитку: до проблеми її обґрунтування з позицій світового досвіду та в контексті необхідності використання у воєнний період та при повоєнному відновленні в Україні. Економічний аналіз. 2023. Том 33. № 3. С. 110-129. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.03.110>

32. Симоненко Л.І., Ткачук Т.О. Креативні індустрії в економічному розвитку. Інструменти та практики публічного управління в контексті децентралізації : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 22-23 червня 2023 року. Житомир : Поліський національний університет, 2023. с.63-65.

33. Симоненко Л.І., Ткачук Т.О. Фінансові ресурси реалізації промислової політики. Фінансові інструменти регіонального розвитку : Збірник праць учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 27 жовтня 2023 року. Житомир : Поліський національний університет, 2023. с.84-87.

34. Ткачук Т.О. Індустріальні парки в розвитку промислового потенціалу територій. Студентські наукові читання – 2023 : Збірник наукових праць Науково–практичної конференції «Студентські наукові читання – 2023» за результатами І туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир : Поліський національний університет, 2023. с. 6-8.

35. Симоненко Л. І., Симоненко О.В. Механізми реалізації промислової політики в умовах глобальних процесів. Економіка та держава 2022. № 9. С. 88-93. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.9.88>

36. Геєць В.М. Формування економічного профілю стратегічно важливих видів промислової діяльності в Україні (ретроспективний погляд). Економіка України. 2023. № 8. С. 3-27. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.08.003>.

37. Дейнеко Л.В., Кушніренко О.М., Ципліцька О.О., Гахович Н.Г. Наслідки повномасштабної воєнної агресії РФ для української промисловості. Економіка України. 2022. № 5. С. 3-25. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.05.003>.

38. Кіндзерський Ю. Індустріальна дивергенція України з ЄС та проблеми її подолання. Економіка та держава. 2021. № 6. С. 9-18. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.6.9>.

39. Кораблін С. Україна: фінансовий вимір війни. Вісник Національної академії наук України. 2022. № 7. С. 39- 41.

40. Підоричева І.Ю. Оцінка галузевих диспропорцій, пов'язаних із потребами інноваційної трансформації підприємницького сектору України. Економіка промисловості. 2023. № 3 (103). С. 64-91. DOI: <https://doi.org/10.15407/econindustry2023.03.064>.